

DENNEORCHIS EN HET S.B.B. BEHEER TE SCHOORL

DOOR G. VAN DER BAAN

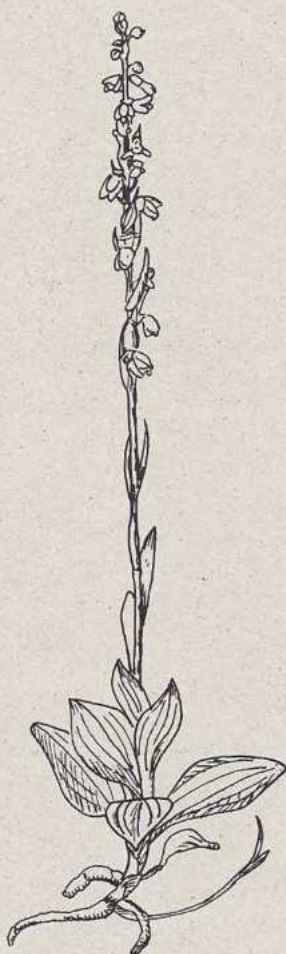
In de duinen bij Schoorl is een globaal onderzoek gedaan naar het voorkomen van de Denneorchis (*Goodyera repens*) en naar de effecten die het onderhoud (inklusief kappen) van de dennebossen op de groeiplaatsen van deze orchidee heeft. Het onderzoek betreft het terrein dat in het noorden begrensd wordt door de Schoorlse Zeeweg en door de gemeentegrens met Bergen in het zuiden. Het blijkt dat de Denneorchis erg goed gedijt in de (kunstmatige) oude dennebossen van het Schoorls duin. *Goodyera* is een noordelijke plant die op onze breedte thuishoort in wat oudere humusrijke naaldbossen, vooral in die van Grove Den. Alhoewel men kan argumenteren dat de Denneorchis geen inheemse plant is die in de eveneens niet inheemse naaldbossen voorkomt, kan toch niet ontkend worden dat, gegeven deze situatie, het een gunstige ontwikkeling genoemd mag worden, dat deze naaldbossen zich geleidelijk ontwikkelen tot natuurlijk aandoende naaldwoudassociaties (vergelijk *Wilde Planten* deel I). De Schoorlse Staatsbossen nu bezitten een type vegetatie, waarin de Denneorchis zijn beste Nederlandse groeiplaats vindt, nml. in Kraaiheide onder Grove Den.

De Denneorchis heeft zich in deze terreinen na de eerste vondsten rond 1915 zeer gunstig ontwikkeld en er waren tot voor 20 jaar rond 150 vindplaatsen bekend met tientallen zo niet honderdtallen bloeistengels. Het feit nu is geconstateerd, dat sindsdien een 30-tal vindplaatsen verloren is gegaan en dat op een even groot aantal plaatsen de Denneorchis sterk achteruit is gegaan. Voorts blijkt, dat juist op deze plaatsen op grote schaal het bos uitgedund of zelfs grotendeels geveld is. Op plaatsen die deze ingreep (nog) niet ondergaan hebben is *Goodyera* nog in even sterke mate aanwezig als 20 jaar geleden.

De oorzaken voor de achteruitgang van de Denneorchis lig-

gen voor de hand. We kunnen ze als volgt samenvatten:

- door uitdunnen of kaalslag valt plotseling het volle zonlicht op de bosbodem en droogt ze uit; de Denneorchis is hier tegen niet bestand en kwijnt weg

Denneorchis (Goodyera repens)
- naar R. Westra

- door bodemverstoring (wegslepen stammen, grondroering) wordt de oppervlakkig wortelende Denneorchis vernietigd
- afgezaagde takken worden in te dikke lagen over de grond verspreid, ook op de groeiplaatsen van *Goodyera*; de afgevallen naalden verstikken mogelijk de vegetatie

- herbeplanting met Spar en Oostenrijkse Den maakt de terugkeer van *Goodyera* erg onwaarschijnlijk (Spar schijnt door SBB overigens weer opgegeven te zijn).

Naast de nadelen die houtkap heeft voor de Denneorchis is er ook een achteruitgang van stootvogels geconstateerd, blijkbaar omdat vroeger aanwezige horstbomen ten gevolge van kap steeds meer verdwijnen.

Uit deze studie is op te maken, dat de beheersmaatregelen door Staatsbosbeheer op zijn zachtst gezegd onzorgvuldig uitgevoerd worden. Daar komt nog bij dat dit niet alleen gezegd kan worden met betrekking tot de houtkap. Onzorgvuldigheid blijkt ook uit:

- het doen afvlakken van hellingen en opstuwen van duinen
- het laten houden van massamanifestaties als veldlopen; dit is speciaal schadelijk in de broedtijd
- het autoverkeer t.b.v. surveillance en voor de houthakkers; (surveilleren per fiets is veel milieuvriendelijker !)
- het veel te grote aantal ruitpaden.

Helaas blijkt uit het bovenstaande dat het tegenwoordige beleid van SBB geen rekening houdt met de natuurwetenschappelijke en geografisch-historische waarde van het duingebied als geheel, maar het in de eerste plaats ziet als produktiegebied voor hout en voor recreatie. Slechts hier en daar is een kleine concessie aan natuurbeheer gedaan in de vorm van een als wetenschappelijk reservaat geklasseerd terreintje.